

HÖFUÐSKÁLDIÐ DANSKA OG HIÐ MIKLA UPPHAF

I

Danska skáldið Johs. V. Jensen mun óhætt að telja einn af allra pennafærustu mönnum sem nú eru uppi, og hefir mér þótt gaman að sjá hversu mikinn áhuga svo liðgóður maður hefir fengið á líffræði. Er ég Jensen sérstaklega þakklátur fyrir hin ágætu eftirmæli sem hann skrifaði eftir vin minn og kennara Herluf Winge. Hefir skáldið og notið mikillar fræðslu af Winge, sem var einn af ágætustu vísindamönnum Dana, og átti, ef til vill, ekki neinn sinn líka á því sviði dýrafræðinnar, sem hann lagði sérstaklega stund á. Í hinum fróðlegu dálkum „Lögréttu“ „Um víða veröld“, 10. okt. sl., segir V. P. G. nokkuð af bók, sem Jensen hafi í smíðum, og kemur þar í ljós, að hinn danski ritsnillingur er farinn að hafa áhuga á lífinu á öðrum stjörnum. Fer sú hreyfing nú vaxandi, og síðan ég gat um bók Younghusband, hins enska herforingja og landfræðings, *Life in the stars*, hefi ég séð þess getið, að dr. Barnes biskup í Birmingham, hefir einnig látið í ljós áhuga á því máli, og er slíkt vissulega eftirtektarvert tákni tímanna. Því að menn vænta alls annars fremur af biskupum, jafnvel þó að mjög merkir séu, en framfarahugsana í líffræði, enda var það einmitt kirkjan, sem bældi niður þennan vísi til vitneskju um lífið á stjörnunum, sem til var frá fornöld. En nú er það, sem því máli skal komið á sigurbraut.

Mjög þykir mér það virðingarvert að Johs. V. Jensen gerir þó ráð fyrir að lífgeislan milli hnatta geti átt sér stað. En þar sem hann talar um hina fyrstu lifandi frumu sem nálarauga er ekki verði komist í gegnum, eða m. ö. o., að þar sé um gátu að ræða, sem sé með öllu óviðráðanleg, þá er það ekki rétt.

Hinn magnandi kraftur sem leitar út í æsar ófullkomleikans, byggir sér undirstöðu, eða hleður undir sig, þannig að hann geti ávallt komið fram á fullkomnari hátt. (Sjá ritgerðina „Hið mikla samband“ í Nýal). Hann byggir upp ódeili (atom) og raðar þeim í samagnir (molecule) og þegar samögnin er orðin nógu samsett, þá getur þyrping af slíkum tekið við lífhleðslunni. Og hin fyrsta lifandi fruma, fyrstlingur lífsins, kemur þá fram á þeim hnetti.

II

V. P. G. hefir það eftir Johs. V. Jensen, að lífið sé „órofinheild“, og er slíkt oft sagt, en það er mjög rangt. Það er einmitt það sem að er hjá oss hér á útskæklum tilverunnar, að lífið er ekki heild. Og af því hlýst allt hið illa. En lífið á að verða heild. Því lengra sem lífið er komið á einhverri stjörnu, því fremur miðar allt til að koma á þessari lífheild eða lífsambandi. Öll vinna, öll skemmtun, miðar að því.

Og nú er hér á jörðu að byrja að rofa til í þessum efnum, enda ekki seinna vænna, því að svo má heita, að mannkyn jarðar vorrar sé á barmi glötunarinnar og ætti skammt eftir, ef ekki yrðu bjargráð fundin. En svo er þó farið að horfa, að óhætt er að segja það fyrir, að það mun takast. Mun mega segja að sú björgunarstarfsemi sé vel hafin, þegar farið verður að reisa stöðvar til sambands við lífið á öðrum stjörnum, og ættu Íslendingar að verða þar forgöngubjóð, eins og ég hefi minnst á í annarri grein.

III

Mikið er nú talað um frið með öllum þjóðum, og bræðralag. En það er ekki nóg. „Bræðr munu berjask.“ Menn verða að vita, að það getur komist á nokkurskonar líftaug allra manna á milli, og vinna að því að það verði. Þegar það er orðið, mun enginn hrapa niður í þær gjár sem heita kvöl og örvænting, og lífið hættir að vera á Helvegi. Þesskonar líftaug hefir komist á stundum og þó á ófullkominn hátt; en þó að menn fái fréttir af slíku, þá trúna sumir ekki, en aðrir telja kraftaverk og yfirnáttúrlagt. Af þessu tagi eru hin

ótrúlegu tíðindi, sem sögð eru frá Theresu Neumann í Konnersreuth. Mánuðum saman hefir hún hvorki bragðað þurrt né vott. Hún er, að kveldi föstudags, líkust því sem hún væri liðið lík, að því er góðar heimildir segja, og hefir blætt til muna úr augum og sárum. En næsta dag er hún hin hressasta, rjóð í kinnum og hefir þyngst, ef ég man rétt, um 7 pund. Margir eru til vitnis um þetta, og hættir það að vera dularfullt, þegar menn vita, að samband getur komist á eða líftaug, þannig að einn líkami fái þátt í ástandi annars. Theresa hefir tekið þátt í dauðastríði stúlku sem var í öðru húsi og alllangt burtu; og svipað er sagt af öðru fólki sams konar. En ef nógu margir hefðu verið um slíka þátttöku, þá hefði ekkert dauðastríð orðið. Að því er mér hefir virst, þá er nokkur líkamleg þátttaka í stríði deyjandi manna, ekki mjög óalgeng, en þetta er á svo lágu stigi, að það kemur ekki að gagni. Mun á þessu verða mikil og skjót breyting í rétta átt, þegar betra samband verður fengið við fullkomnari lífverur á öðrum stjörnum.

9. nóv. '28